

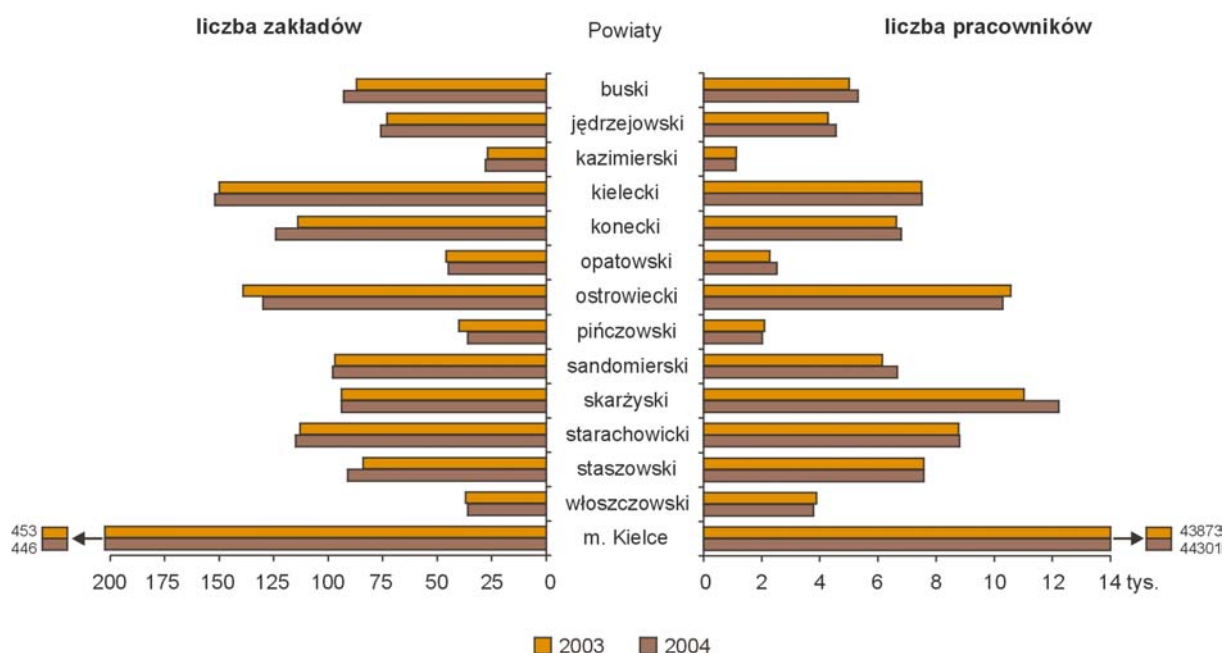
WARUNKI PRACY I WYPADKI PRZY PRACY W WOJEWÓDZTWIE ŚWIĘTOKRZYSKIM W 2004 R.

WARUNKI PRACY

Warunki pracy są zagadnieniem ważnym dla każdego z nas, jednak szczególnie – dla osób zatrudnionych w warunkach zagrożenia czynnikami szkodliwymi. Ocena stanu tych warunków i analiza zmian pozwalają z jednej strony ustalić stopień zagrożeń na stanowiskach pracy, a z drugiej – zaangażowanie pracodawców w dążeniu do ich eliminacji. Na pracodawcy bowiem ciąży obowiązek ochrony zdrowia i życia pracowników poprzez zapewnienie bezpiecznych warunków pracy, zgodnych z obowiązującymi normami.

W 2004 r. w województwie świętokrzyskim przebadano 1564 zakłady pracy, zatrudniające 123483 osoby. Rok wcześniej badaniem objęto 1554 jednostki, w których pracowały 120772 osoby.

ZBIOROWOŚĆ OBJĘTA BADANIEM WARUNKÓW PRACY

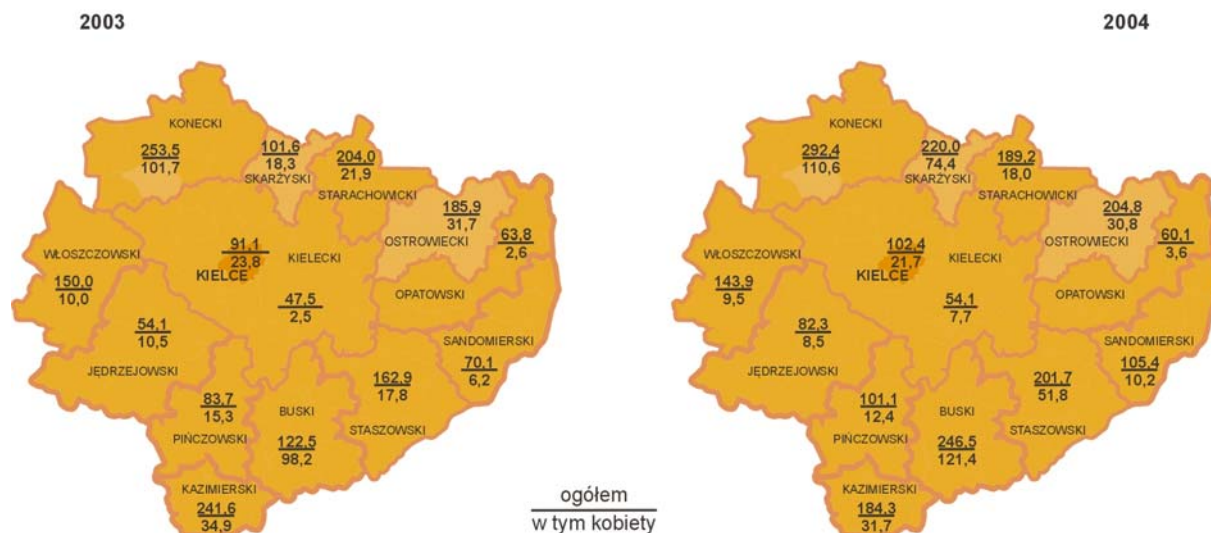
W warunkach zagrożenia (licząc jeden raz w grupie czynnika przeważającego) zatrudnionych było 17965 osób, tj. 14,5% ich ogółu w badanych zakładach. Rok wcześniej odsetek tych osób był mniejszy i wynosił 12,3%.

Pewne pogorszenie warunków pracy dotknęło również kobiety. W 2004 r. już co czwarty pracujący w warunkach zagrożenia to kobieta, a ich udział w zbiorowości objętej badaniem zwiększył się do 3,6% wobec 2,7% w 2003 r.

Przedsiębiorstwami, w których występowało największe zagrożenie dla zdrowia (mierzone liczbą zatrudnionych w warunkach zagrożenia na 1000 osób objętych badaniem), były podobnie jak rok wcześniej jednostki transportu, gospodarki magazynowej i łączności – 211,7 (w 2003 r. – 163,7) oraz „przemysłu” – 182,9 (w 2003 r. – 166,7), w tym przetwórstwa przemysłowego – 187,3 (w 2003 r. – 179,0) i wytwarzania i zaopatrywania w energię elektryczną, gaz, wodę – 174,1 (w 2003 r. - 100,8). W przedsiębiorstwach tych na przestrzeni roku odnotowano zwiększenie wskaźnika, co jednoznacznie wskazuje na dalsze zwiększenie zagrożenia w pracy.

Przestrzenne rozmieszczenie zagrożeń czynnikami szkodliwymi i niebezpiecznymi dla zdrowia wiąże się ściśle z infrastrukturą i koncentracją zakładów pracy, w których występuje duże ich natężenie. Najwyższe narażenie zatrudnionych odnotowano w powiatach: koneckim, buskim, skarżyskim, ostrowieckim oraz staszowskim. Powiatami o wysokim stopniu zagrożenia dla zdrowia, w których nastąpiła poprawa warunków pracy były: kazimierski oraz starachowicki. Najbezpieczniej natomiast mogli wykonywać pracę zatrudnieni w powiatach: kieleckim oraz opatowskim.

ZATRUDNIENI W WARUNKACH ZAGROŻENIA na 1000 zatrudnionych

Tabl. 1 Zatrudnieni^{a)} w warunkach zagrożenia według grup i nasilenia zagrożeń

Wyszczególnienie a – 2003 b – 2004	Ogółem		Zagrożenia związane						
			ze środowiskiem pracy		z uciążliwością		z czynnikami mechanicznymi		
	razem	w tym przez jedną grupę czynników	razem	w tym przez jedną grupę czynników	razem	w tym przez jedną grupę czynników	razem	w tym przez jedną grupę czynników	
									w osobach
WOJEWÓDZTWO	a	14835	9055	10077	6065	3454	2067	1304	923
	b	17965	9369	12118	6636	4518	2034	1329	699
Powiaty:									
buski		1235	403	952	259	260	137	13	7
jędrzejowski		352	79	286	58	14	4	52	17
kazimierski		206	25	171	19	35	6	-	-
kielecki		406	209	313	159	63	40	30	10
konecki		1940	737	1693	595	120	73	127	69
opatowski		137	73	112	49	9	9	16	15
ostrowiecki		2164	976	1628	769	464	164	72	43
pińczowski		212	136	108	42	100	92	4	2
sandomierski		649	531	477	436	115	54	57	41
skarżyski		2423	1376	1246	986	895	139	282	251
starachowicki		1661	689	1235	543	168	62	258	84
staszowski		1527	1158	610	345	905	809	12	4
włoszczowski		560	111	311	82	-	-	249	29
m. Kielce		4493	2866	2966	2294	1370	445	157	127

a) Liczeni tylko jeden raz w grupie czynnika przeważającego.

Podstawą działań profilaktycznych w dziedzinie poprawy warunków pracy jest prawidłowa ocena głównych grup zagrożeń, tj. związanych ze środowiskiem pracy, z jej uciążliwością oraz z czynnikami mechanicznymi. W obrębie każdej grupy działa szereg czynników szkodliwych, które rzadko występują jednostkowo. Najczęściej pracownik poddany jest jednocześnie wpływowi kilku z nich, stąd suma tych czynników (tzw. osobozagrożenia) jest większa niż liczba pracowników.

W końcu 2004 r. wśród ogółu zatrudnionych w warunkach zagrożenia:

- 67,5% osób narażonych było na szkodliwość czynników związanych ze **środowiskiem pracy**, co wobec 67,9% w 2003 r. świadczy o utrzymaniu się w naszym województwie wysokiego poziomu tej grupy zagrożeń. Najczęściej stanowiły je:
 - hałas – 45,3% osobozagrożeń (w 2003 r. – 46,7%),
 - pyły przemysłowe zwłókniające – 10,7% osobozagrożeń (w 2003 r. – 11,8%),
 - niedostateczne oświetlenie stanowisk pracy – 4,9% osobozagrożeń (w 2003 r. – 5,1%),
 - mikroklimat gorący – 4,9% osobozagrożeń (w 2003 r. – 4,5%).

Pozytywnym procesem było zwiększenie w stosunku do poprzedniego roku przewagi likwidacji lub ograniczenia czynników szkodliwych (8453 osobozagrożeń) nad nowo powstałymi lub nowo ujawnionymi (2061). W 2003 r. wielkości te kształtowały się odpowiednio: 6879 osobozagrożeń wobec 1315.

- 25,1% osób pracowało w warunkach zagrożenia **uciążliwością pracy** (w 2003 r. – 23,3%), w tym co 7 pracownik wykonywał pracę z nadmiernym obciążeniem fizycznym.

Na przestrzeni roku zlikwidowano lub ograniczono 1109 tego typu osobozagrożeń przy jednoczesnym odnotowaniu 386 nowych (w 2003 r. – 1085 wobec 188),

- 7,4% osób narażonych było na zagrożenia **czynnikami mechanicznymi** związanymi z maszynami szczególnie niebezpiecznymi (w 2003 r. – 8,8%).

Na stanowiskach pracy, gdzie zagrożenia te występowały korzystniej niż przed rokiem kształtowało się saldo zlikwidowanych lub ograniczonych osobozagrożeń i stwierdzonych nowo powstałych – 428 wobec 200 (w 2003 r. – 397 wobec 230).

Tabl. 2 Zatrudnieni^{a)} w warunkach zagrożenia czynnikami szkodliwymi i niebezpiecznymi dla zdrowia w województwie świętokrzyskim

Wyszczególnienie a – 2003 r. b – 2004 r.		Zagrożenia związane									
		ze środowiskiem pracy								z uciąż- liwoś- cią pracy	z czyn- nikami me- cha- nicz- nymi
		razem	w tym								
			sub- stancje che- miczne	prze- my- słowe pyły zwią- zujące	hałas	wibra- cja	mikro- klimat gorący	mikro- klimat zimny	niedo- statecz- ne oświe- lenie stno- wisk pracy		
osobozagrożenia											
WOJEWÓDZTWO	a	13519	1006	1594	6320	524	611	355	683	3697	1358
	b	15455	605	1660	6994	592	750	362	758	4849	1463
Powiaty:											
	buski	1217	68	-	75	25	136	18	57	260	13
	jędrzejowski	343	4	73	138	10	-	4	-	14	52
	kazimierski	206	104	15	17	-	-	2	-	57	-
	kielecki	387	4	50	189	26	23	17	-	104	36
	konecki	1995	61	260	501	42	22	71	66	210	127
	opatowski	130	27	1	70	5	-	-	-	9	16
	ostrowiecki	2890	156	544	1038	62	393	-	382	464	139
	pińczowski	184	-	-	103	5	-	-	1	107	4
	sandomierski	586	27	61	312	44	57	-	22	115	57
	skarżyski	1427	12	53	431	137	25	10	20	912	305
	starachowicki	1604	51	327	872	35	44	3	6	233	286
	staszowski	802	7	152	554	20	9	-	-	909	12
	włoszczowski	311	1	21	273	-	-	-	16	-	258
	m. Kielce	3373	83	103	2421	181	41	237	188	1455	158

a) Liczeni tyle razy, na ile czynników są narażeni.

Ryzyko zawodowe

Podczas badania warunków pracy zbierane są również informacje dotyczące działań profilaktycznych związanych z oceną ryzyka zawodowego. W 2004 r. taką ocenę przeprowadzono dla 10032 stanowisk pracy, na których pracowały 53544 osoby.

Tabl. 3 Stanowiska pracy i zatrudnieni na stanowiskach pracy, dla których dokonano oceny ryzyka zawodowego

Wyszczególnienie	Prze- prowa- dzenie oceny ryzyka zawo- dowe- go	Wyeli- mino- wanie lub ogran- iczenie ryzyka zawo- dowe- go	Środki zastosowane do wyeliminowania lub ograniczenia ryzyka zawodowego			Prze- prowa- dzenie oceny ryzyka zawo- dowe- go	Wyeli- mino- wanie lub ogran- iczenie ryzyka zawo- dowe- go	Środki zastosowane do wyeliminowania lub ograniczenia ryzyka zawodowego			
			techni- czne	orga- niza- cyjne	ochro- ny indy- wi- dual- nej			techni- czne	orga- niza- cyjne	ochro- ny indy- wi- dual- nej	
											liczba stanowisk pracy
OGÓŁEM	2003	11725	3585	999	1202	3039	55554	18200	5845	6905	17490
	2004	10032	2708	956	1455	3017	53544	12751	4577	6591	13898
sektor publiczny		2664	794	178	400	1092	17541	4548	1208	2776	6523
sektor prywatny		7368	1914	778	1055	1925	36003	8203	3369	3815	7375
w tym:											
Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo		176	97	31	44	98	674	272	58	105	219
„Przemysł”		5711	1589	596	754	1723	27165	6167	2594	2530	7180
górnictwo		171	34	11	12	55	966	380	313	36	200
przetwórstwo przemysłowe		4771	1303	501	524	1350	23171	4933	1991	1724	5909
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię ele- ktryczną, gaz, wodę		769	252	84	218	318	3028	854	290	770	1071
Budownictwo		898	274	104	93	250	3507	1144	281	378	793
Handel i naprawy		1056	241	122	230	158	7217	1830	679	1484	453
Transport, gospo- darka magazyno- wa i łączność		532	69	21	160	85	4612	1509	217	1577	1641
Edukacja (tylko szkolnictwo wyższe)		301	104	17	16	71	1259	94	92	46	98
Ochrona zdrowia i pomoc społeczna		1149	324	64	156	585	6760	1681	655	463	3252

Przeciwdziałaniem ryzyku zawodowemu objęto większy niż w 2003 r. odsetek badanych stanowisk pracy (54,1% wobec 44,7%), pracowało na nich jednak mniej osób (46,8% wobec 54,4%). Najczęściej stosowano ochronę indywidualną, którą odnotowano na 30,1% stanowisk dla 26,0% zatrudnionych. Ponad dwukrotnie rzadziej wprowadzano zmiany organizacyjne, a tylko na co dziesiątym zastosowano środki techniczne.

Efekty podjętych działań były mniejsze niż rok wcześniej. Wyeliminowano lub ograniczono ryzyko zawodowe dla 27,0% stanowisk, na których pracowało 23,8% osób (w 2003 r. – dla 30,6% stanowisk i 32,8% zatrudnionych).

Biorąc pod uwagę odsetek pracowników, którym stworzono bezpieczniejsze warunki pracy, największe rezultaty osiągnięto w przedsiębiorstwach: rolnictwa, łowiectwa i leśnictwa – dla 40,4% osób oraz górniczych – dla 39,3%. Wyraźnie słabsze niż w 2003 r. wyniki odnotowano w mającym duży udział w zatrudnieniu przetwórstwie przemysłowym, w którym zmniejszono ryzyko zawodowe dla 21,3% osób.

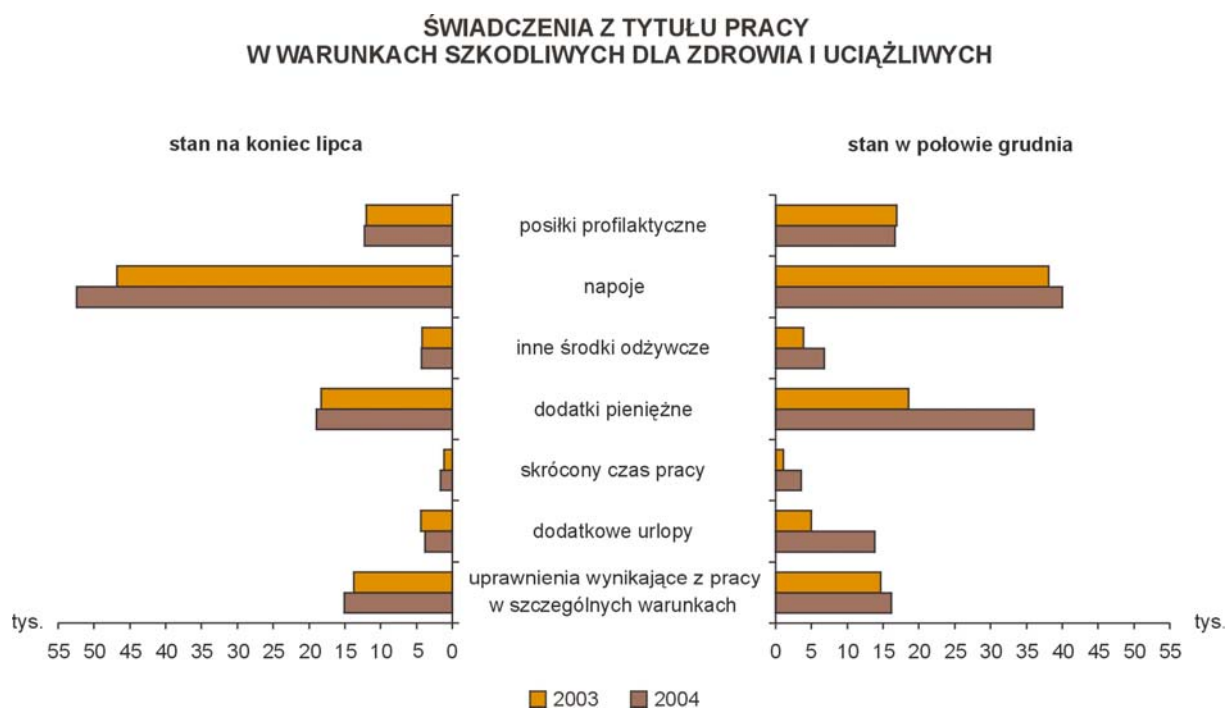
Świadczenia

Badanie warunków pracy dostarcza także informacji o świadczeniach wypłaconych z tytułu pracy w warunkach szkodliwych i uciążliwych dla zdrowia oraz z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych w badanej zbiorowości.

Z uprawnień pracowniczych wynikających z określonych warunków pracy korzystało w 2004 r.:

- z posiłków profilaktycznych – 12266 osób (stan na 31 VII) i 16656 osób (stan w połowie grudnia),
- z napojów – 52446 osób (stan na 31 VII) i 39967 osób (stan w połowie grudnia),
- z innych środków odżywczych – 4326 osób (stan na 31 VII) i 6813 osób (stan w połowie grudnia),
- z dodatków pieniężnych – 18943 osoby (stan na 31 VII) i 36073 osoby (stan w połowie grudnia),
- ze skróconego czasu pracy – 1617 osób (stan na 31 VII) i 3538 osób (stan w połowie grudnia),
- z dodatkowych urlopów - 3849 osób (stan na 31 VII) i 13803 osoby (stan w połowie grudnia),
- z uprawnień wynikających z pracy w szczególnych warunkach - 15091 osób (stan na 31 VII) i 16158 osób (stan w połowie grudnia).

Należy jednak zaznaczyć, że świadczenie płacone z tytułu zatrudnienia w warunkach szkodliwych dla zdrowia stosuje się tylko przejściowo, w przypadku braku możliwości likwidacji zagrożeń.

W 2004 r. w porównaniu z poprzednim rokiem zmniejszyła się zarówno liczba, jak i kwota wypłaconych odszkodowań. Poszkodowani pobrali ich 467 na łączną kwotę 1169,7 tys. zł, tj. mniej niż w 2003 r. odpowiednio o: 14,2% oraz 4,6%.

Świadczenia z tytułu wypadków przy pracy stanowiły blisko 97% ich ogółu, a przeznaczono na nie prawie 93% wypłaconej kwoty.

Przeciętny koszt na jedno świadczenie wyniósł 2505 zł i był wyższy niż rok wcześniej o 11,2%, do czego przyczynił się wzrost poziomu odszkodowań z tytułu wypadków – do 2405 zł, tj. o 17,3%.

Najwięcej świadczeń wypłacono w jednostkach przetwórstwa przemysłowego – 221, średnio w wysokości 2388 zł. Najwyższe przeciętne odszkodowania pobrali pracownicy rolnictwa, łowiectwa i leśnictwa – 7275 zł. Relatywnie wysokie otrzymali również zatrudnieni w handlu i naprawach – 3050 zł, natomiast niskie – w ochronie zdrowia i pomocy społecznej – 2082 zł.

Tabl. 4 Świadczenia i koszt świadczeń z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych

Wyszczególnienie		Odszkodowania z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych			
		razem		w tym z tytułu wypadków przy pracy	
		liczba świadczeń		koszt w tys. złotych	
OGÓŁEM	2003	544	518	1225,5	1062,5
	2004	467	451	1169,7	1084,5
sektor publiczny		180	171	477,7	419,2
sektor prywatny		287	280	692,0	665,3
w tym:					
Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo		4	4	29,1	29,1
„Przemysł”		251	243	612,6	572,7
górnictwo		10	8	28,2	15,6
przetwórstwo przemysłowe		221	215	527,7	500,4
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę		20	20	56,7	56,7
Budownictwo		34	34	96,5	96,5
Handel i naprawy		36	35	109,8	108,0
Transport, gospodarka magazynowa i łączność		49	48	134,6	131,5
Edukacja (tylko szkolnictwo wyższe)		12	11	17,7	13,6
Ochrona zdrowia i pomoc społeczna		76	71	158,2	121,9

WYPADKI PRZY PRACY

W 2004 r. w województwie świętokrzyskim wydarzyły się 1973 wypadki przy pracy i traktowane na równi z wypadkami przy pracy (bez rolnictwa indywidualnego), w których poszkodowane były 1983 osoby. Był to kolejny rok, w którym odnotowano spadek zarówno liczby wypadków, jak i osób poszkodowanych odpowiednio o: 3,3% i 3,7%.

Wśród wszystkich poszkodowanych kobiety stanowiły 27,6% (w 2003 r. – 29,5%).

O poprawie bezpieczeństwa pracy świadczy zmniejszenie się ponad 1/3 liczby śmiertelnych ofiar wypadków oraz o 11,7% - ciężkich uszkodzeń ciała.

Spośród firm, w których obserwuje się dużą wypadkowość, ograniczenie liczby poszkodowanych nastąpiło przede wszystkim w budownictwie – o 16,1% oraz w handlu i naprawach – o 13,7%, a zwiększenie w ochronie zdrowia i pomocy społecznej – o 10,1%. W najliczniej reprezentowanym przetwórstwie przemysłowym wypadkom uległo niewiele mniej osób niż rok wcześniej – o 0,4%.

Tabl. 5 Wypadki przy pracy i poszkodowani

Wyszczególnienie a – 2003 r. b – 2004 r. c – 2003=100	Liczba wypadków		Poszkodowani					
	ogółem	w tym zbiorowych	ogółem	w tym kobiety	śmierć osoby poszkodowanej	ciężkie uszkodze- nia ciała	lżejsze uszkodze- nia ciała	
Województwo	a	2041	15	2059	608	20	28	2011
	b	1973	9	1983	548	13	25	1945
	c	96,7	60,0	96,3	90,1	65,0	88,3	96,7
sektor publiczny	a	741	5	746	385	1	4	741
	b	733	2	736	345	1	7	728
	c	98,9	40,0	98,7	89,6	100,0	175,0	98,2
sektor prywatny	a	1300	10	1313	223	19	24	1270
	b	1240	7	1247	203	12	18	1217
	c	95,4	70,0	95,0	91,0	63,2	75,0	95,8
w tym:								
Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo	a	10	-	10	2	-	-	10
	b	17	-	17	2	-	-	17
	c	170,0	-	170,0	100,0	-	-	170,0
„Przemysł”	a	841	7	850	146	5	13	832
	b	851	4	855	105	4	15	836
	c	101,2	57,1	100,6	71,9	80,0	115,4	100,5
górnictwo	a	26	-	26	3	-	-	26
	b	30	-	30	-	-	1	29
	c	115,4	-	115,4	-	-	-	111,5
przetwórstwo przemysłowe	a	770	6	778	138	5	13	760
	b	771	4	775	103	4	12	759
	c	100,1	66,7	99,6	74,6	80,0	92,3	99,9
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektry- czną, gaz, wodę	a	45	1	46	5	-	-	46
	b	50	-	50	2	-	2	48
	c	111,1	-	108,7	40,0	-	-	104,3
Budownictwo	a	245	3	248	2	5	3	240
	b	206	2	208	9	7	5	196
	c	84,1	66,7	83,9	450,0	140,0	166,7	81,7
Handel i naprawy	a	219	-	219	57	5	2	212
	b	188	1	189	60	1	1	187
	c	85,8	-	86,3	105,3	20,0	50,0	88,2
Hotele i restauracje	a	7	-	7	2	-	-	7
	b	21	-	21	15	-	-	21
	c	300,0	-	300,0	750,0	-	-	300,0
Transport, gospodarka magazynowa i łączność	a	116	1	117	19	4	3	110
	b	108	-	108	20	1	1	106
	c	93,1	-	92,3	105,3	25,0	33,3	96,4
Pośrednictwo finansowe	a	12	1	13	8	-	-	13
	b	7	-	7	3	-	-	7
	c	58,3	-	53,8	37,5	-	-	53,8
Obsługa nieru- chomości i firm	a	148	1	150	75	1	5	144
	b	99	-	99	24	-	-	99
	c	66,9	-	66,0	32,0	-	-	68,8

(dok.)

Wyszczególnienie a – 2003 r. b – 2004 r. c – 2003=100	Liczba wypadków		Poszkodowani					
	ogółem	w tym zbiorowych	ogółem	w tym kobiety	śmierć osoby poszkodowanej	ciężkie uszkodzenia ciała	łżejsze uszkodzenia ciała	
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i zdrowotne	a	127	1	128	85	-	-	128
	b	120	1	122	73	-	2	120
	c	94,5	100,0	95,3	85,9	-	-	93,8
Edukacja	a	49	-	49	38	-	-	49
	b	78	-	78	50	-	-	78
	c	159,2	-	159,2	131,6	-	-	159,2
Ochrona zdrowia i pomoc społeczna	a	216	1	217	152	-	2	215
	b	238	1	239	169	-	1	238
	c	110,2	100,0	110,1	111,2	-	50,0	110,7

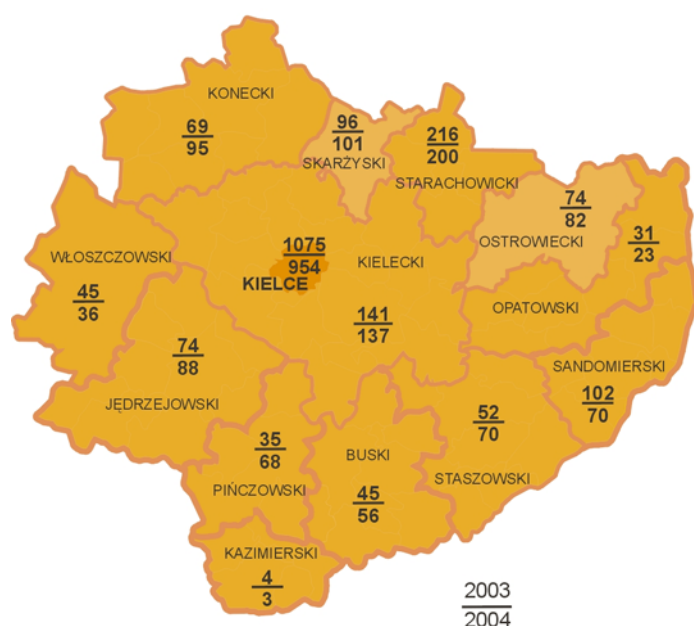
Najwięcej poszkodowanych odnotowano w powiatach:

- grodzkim (m. Kielce) – 48,1% ogółu poszkodowanych,
- starachowickim – 10,1%,
- kieleckim – 6,9%.

Najmniej osób poniosło uszczerbek na zdrowiu w powiatach: kazimierskim, opatowskim i włoszczowskim.

W porównaniu z rokiem poprzednim w dużym stopniu zmniejszyła się liczba poszkodowanych w powiatach: sandomierskim – o 31,4%, opatowskim – o 25,8% oraz włoszczowskim – o 20,0%. Znacznie wzrosła zaś w powiatach: pińczowskim – o 94,3%, koneckim – o 37,7% i staszowskim – o 34,6%.

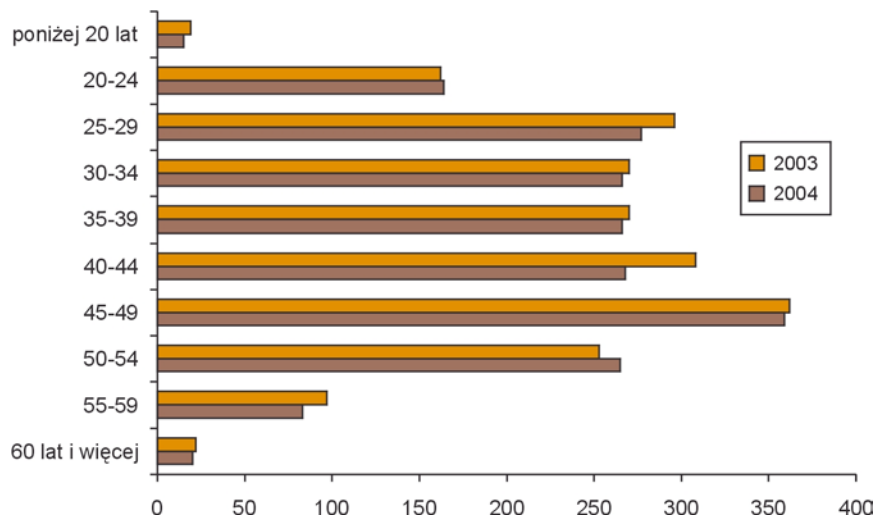
POSZKODOWANI W WYPADKACH PRZY PRACY

Podobnie jak w 2003 r. najczęściej poszkodowanych to pracownicy w wieku 45-49 lat. Stanowili oni 18,1% ogółu poszkodowanych i ich liczba tylko niewiele zmniejszyła się na przestrzeni roku (o 0,8%). Stosunkowo wyraźny spadek liczby poszkodowanych nastąpił natomiast wśród osób w przedziałach wiekowych: 55-59 lat – o 14,4% oraz 40-44 lata – o 13,0%.

Najczęściej ulegają wypadkom osoby o krótkim stażu pracy - do 3 lat. W stosunku do 2003 r. ich liczba jeszcze wzrosła i należało do niej 46,0% ofiar wypadków. Wśród pracowników o dłuższym stażu pracy poszkodowanych było mniej niż przed rokiem, w tym szczególnie osób wykonujących pracę przez 11-15 lat – o 19,3%.

POSZKODOWANI W WYPADKACH PRZY PRACY WEDŁUG WIEKU

POSZKODOWANI W WYPADKACH PRZY PRACY WEDŁUG STAŻU PRACY

